

Izraēla

1. Kāds ir Jūsu mītnes zemes regulējums par dubultpilsonību ar Latviju (atļauts/nav atļauts/iespējami atsevišķi gadījumi) un kur tas noteikts (likums, konstitūcija?)

Dubultpilsonība ir atļauta ar visām valstīm (izņemot dažas nedraudzīgas arābu valstis). Pilsonības statusu, iegūšanu un citas normas regulē Pilsonības likums, kā arī Atgriešanās likums. Pēdējais regulē pilsonības iegūšanu ebrejiem, kas repatriējas uz Izraēlu. Pilsonības likums nosaka, ka persona (citas valsts pilsonis) var iegūt Izraēlas pilsonību naturalizācijas kārtībā. Lai naturalizētos, personai jābūt pastāvīgā uztrēšanās atļaujai Izraēlā, vismaz 3 gadi pēdējo 5 gadu laikā janodzīvo Izraēlā, dzīves centram jābūt Izraēlā, kā arī jāprot ivritis vismaz minimālā līmenī.

2. Cik liela ir Latvijas valstspiederīgo kopiena jūsu mītnes zemē un aptuveni kāda daļa no tās varētu vēlēties izmantot dubultpilsonības iespējas, ja tādas būtu; kāds ir aptuvenš šīs grupas demogrāfiskais raksturojums (vai ir/ir bijusi Latvijas pilsonība, vecumgrupa, cik sen dzīvo mītnes zemē utt.)

Saskatu divas kategorijas cilvēku, kas vēlētos izmantot dubultpilsonības iespēju:

a) Latvijas izcelsmes ebreji, kas pārcēlušies uz Izraēlu pēc 1990.gada 4.maija, un viņu bērni. Šiem cilvēkiem ir izraēlas pilsonība, bet viņi varētu vēlēties iegūt arī Latvijas pilsonību, jo uzskata, ka tas nav taisnīgi, ka Latvijas izcelsmes ebrejiem, kas izbraukuši pirms 1990.gada 4.maija ir šādas tiesības, bet viņiem nav. Viņu motivācija varētu būt iegūt Latvijas pilsonību kā ES pilsonību sev un saviem pēcnācējiem. Šī kategorija varētu būt gados vecāka gājuma (pirmpensijas un pensijas vecuma cilvēki), un viņu bērni. Iespējams, ka ne visi no viņiem joprojām prot latviešu valodu, kā arī viņu saikne ar Latviju varētu nebūt izteikti spēcīga.

Esmu lūgusi informāciju Latvijas vēstniecībai Izraēlā, jo saprotu, ka viņiem ir zināms aptuvenš šīs kategorijas skaitliskais lielums.

b) Latvijas pilsoņi (pārsvarā pilsones), kas izveidojušas ģimenes ar Izraēlas pilsoni pēc 1990.gada 4.maija, un viņu bērni. Šīs kategorijas cilvēki būtu vecumā zem 60 gadiem (+/-), parasti viņi ļoti labi prot latviešu valodu (ne visi bērni gan), viņiem ir ģimenes (vecāki, brāļi, māšas un citi radnieki) Latvijā. Viņu saikne ar Latviju tiek turēta ļoti cieša, regulāri, ciemojoties Latvijā, ikdienas sazinoties ar saviem tuviniekiem, kā arī sekojot līdzīgi notikumiem Latvijā. Šī kategorija labprāt pulcējas kopā Izraēlā, cenšas mācīt saviem bērniem latviešu valodu un iepazīstināt viņus ar Latviju un tās kultūru.

Diemžēl ir ļoti grūti apzināt šīs kategorijas lielumu, jo ne visi cilvēki piedalās vai ir informēti par kopienas aktivitātēm. Šobrīd apzinājuši esam ap 30, neskaitot bērnus. Jāatzīmē, ka gandrīz katram no šiem cilvēkiem ir vidēji 3 bērni. Izraēlā 3 bērni ir "standarts", un reti var atrast ģimeni, kur būs 2 vai mazāk bērnu.

3. Ja cilvēki atsakās no Latvijas pilsonības, kāpēc izvēle krīt par labu mītnes zemes pilsonībai (kādi ir ieguvumi no tā)? Kādas problēmas tas pašam cilvēkam/bērniem/ģimenei rada saiknes uzturēšanai ar Latviju vai iespējai kādreiz varbūt atgriezties Latvijā? Ja cilvēki patur Latvijas pilsonību, ar kādām problēmām saskaras mītnes zemē paši/bērni/ģimenes?

a) kategorija Izraēlā nav ierobežota, jo viņiem ir Izraēlas pilsonība, kā arī maz ticams, ka viņi vēlētos kādreiz atgriezties Latvijā. Tomēr saviem pēcnācējiem viņi vēlētos ES pilsonību.

b) kategorija: šiem visiem ir vai nu pastāvīgās uzturēšanās atļaujas, vai viņi ir bijuši spiesti atteikties no Latvijas pilsonības vai Latvijas pilsonība viņiem atņemta pēc 2013. gada (gadījumi, kad pārcēlušies uz Izraēlu pirms 2013. gada un bijusi dubultpilsonība).

Sociālajā nodrošināšanas ziņā šī kategorija netiek ierobežota, dzīvojot Izraēlā.

Tomēr, neesot Izraēlas pilsoņi, mēs nevaram realizēt savu pilsonisko un politisko iniciatīvu, jo nevaram piedalīties vēlēšanās, līdz ar to, piemēram, pat kā nodokļu maksātāji nevaram ietekmēt nodokļu politiku. Papildus tam saskaramies ar ceļošanas neērtībām, jo bieži ir atšķirīgi vīzu režīmi, kā arī, iebraucot Izraēlā, robežkontrole mums jāiziet ar citiem ārvalstu pilsoņiem jeb tūristiem (ņemot vērā lielo tūristu skaitu, tas nozīmē ilgu gaidīšanu rindā, kamēr mūsu dzīvesbiedri un bērni iziet robežkontroles punktu, tikai skanējot savas biometriskās pasēs). Lielākā daļa no šīs kategorijas cilvēkiem lolo sapni par atgriešanos Latvijā, kad beigs savas darba gaitas. Ja cilvēks izvēlētos/ vai viņam jau ir atņemta Latvijas pilsonība, viņiem šāda iespēja būs liegta vai ļoti apgrūtināta. Jāpiezīmē, ka šādi cilvēki būtu ekonomisks piensums Latvijai, jo Izraēla maksā pensiju arī pilsoņiem, kas nedzīvo Izraēlā. Daudziem no viņiem joprojām ir īpašumi Latvijā.

Vislielākās reizes mums sagādā fakts, ka mūsu bērni pēc pilngadības nevarēs saglabāt dubultpilsonību. Izraēlā nav ierasts, ka jaunieši iekārto savu patstāvīgo dzīvi pirms 25 gadu vecuma. Proti, pēc vidusskolas jaunieši dien obligātjā dienestā līdz 20 - 22 gadu vecumam. Studijas viņi sāk tikai ap 25 gadu vecumu vai pat mazliet pēc. Jaunieši var un izvēlas pagarināt dienesta laiku armijā (nedomājot ar šo karjeru saistīt visu savu dzīvi), dienējot jau kā profesionāļi līdz 25 + gadu vecumam. Jāatzīmē, ka, liekot jauniešiem izvēlēties starp Latvijas un Izraēlas pilsonību, izvēle, visticamāk, būs par labu Izraēlai kā zemei, kur viņi ir auguši. Šādos apstākļos ir ļoti grūti veicināt bērnos un jauniešos vēlmi saglabāt latvietību un latviskumu, ja zināmā vecumā viņi sāk apzināties, ka šai viņu identitātes daļai patiesībā nebūs iespējas realizēties pilnā mērā.

Izraēlas jaunieši ir atvērti mobilitātei, jaunām iespējām un, atļaujot dubultpilsonību, justos piederīgi savai latvieša identitātei, kā arī viņi pavisam reāli varētu apsvērt domu agriezties Latvijā studēt, strādāt un veidot savas ģimenes. Jāatceras, ka viņiem visiem Latvijā ir vecvecāki, brālēni un māsīcas un citi radnieki.

Lielākā daļa nevēlas atteikties no Latvijas pilsonības, daudzi apsver iespēju pārcelties uz Latviju un ļoti vēlas, lai šādu iespēju varētu nodrošināt arī saviem bērniem.

Dana Celma

Izraēlas latviešu kopienas pārstāve

2020. gada 28. oktobrī